

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy, Spraw
Socjalnych i Zdrowia**

Warszawa, dnia grudnia 2010 r.

**Pan
prof. dr hab. n. med. Janusz Wałaszewski
Dyrektor
Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego
do Spraw Transplantacji
POLTRANSPLANT**

KPZ-4101-03-04/2010
P/10/095

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego ds. Transplantacji Poltransplant – zwanym dalej „Poltransplantem” – kontrolę w zakresie organizacji i finansowania systemu przeszczepiania komórek, tkanek i narządów.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym 15 listopada b.r., stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia koordynację pobierania i przeszczepiania transplantów oraz poszukiwania niespokrewnionych dawców szpiku i krwi pępowinowej, realizowaną przez Poltransplant, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. Prawidłowo prowadzono lub użytkowano następujące rejestry: Centralny rejestr sprzeciwów (CRS), rejestr żywych dawców, rejestr niespokrewnionych dawców szpiku i krwi

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

pępowinowej, Krajową listę osób oczekujących na przeszczepienie (KLO) oraz Krajowy rejestr przeszczepień. Ustalono, że rejestry spełniały warunki określone w art. 7 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów². Ponadto CRS spełniał wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2006 r. w sprawie prowadzenia centralnego rejestru przeciwwów oraz sposobu ustalania istnienia wpisu w tym rejestrze³.

Jedynie w jednym przypadku stwierdzono pomyłkę formalną w zapisach w KLO. W przypadku pacjenta poddanego przeszczepowi serca w rejestrze widniała data wprowadzenia do KLO – 8 września 2009 r. (przeszczepu dokonano 4 września 2009 r.), podczas gdy, według dokumentacji źródłowej, pacjent wprowadzony został do KLO 1 września 2009 r.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na fakt nie wprowadzenia do użytkowania centralnego rejestru niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej, którego administratorem winien być Poltransplant, a twórcą Ministerstwo Zdrowia.⁴

Według stanu na dzień 30 września 2010 r. ww. rejestr nie został uruchomiony, co naruszało postanowienia art. 16 ust. 1 ustawy transplantacyjnej⁵, gdzie zapisano, że w celu umożliwienia dokonania przeszczepień szpiku, komórek krwiotwórczych krwi obwodowej i krwi pępowinowej od dawców niespokrewnionych tworzy się centralny rejestr niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej.

Opóźnienia spowodowane były przedłużającą się procedurą przetargową na stworzenie centralnego rejestru prowadzoną przez Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Kielcach.

Według stanu na 15 września 2010 r., rekrutacją niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej zajmowało się 6 rejestrów. Do dnia zakończenia kontroli żaden z rejestrów nie otrzymał pozwolenia Ministra Zdrowia, o którym mowa w art. 16a ust. 1 ustawy transplantacyjnej.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Poltransplantu w zakresie zwrotów zakładom opieki zdrowotnej kosztów wykonania czynności związanych z

² Dz. U. z 2005 r., Nr 169, poz. 1411 ze zm. Zwana dalej także „ustawą transplantacyjną”.

³ Dz. U. z 2006 r., Nr 228, poz. 1671.

⁴ Utworzenie tego rejestru zostało przewidziane w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów oraz o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 141, poz. 1149).

⁵ Art. 16 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 4 lit. a) ustawy z 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów oraz o zmianie ustawy – przepisy wprowadzające Kodeks Karny (Dz.U. Nr 141, poz. 1149), obowiązujący od 15 września 2009 r.

pobieraniem transplantów w przypadku rezygnacji z przeszczepienia z powodów obiektywnych. Wydatki z tego tytułu w okresie 2008-2010 (do 22.09.) wyniosły ogółem 214,1 tys. zł (38 przypadków zwrotów).

Jedynie w dwóch przypadkach zwrotu należności z tytułu tzw. pobrań chybionych⁶ Poltransplant dokonał ze znacznym opóźnieniem (2-3 miesiące). Zwłoka wynikała z braku środków finansowych na ten cel i przyznaniu ich przez Ministerstwo Zdrowia dopiero w II połowie 2008 r.

3. Na realizację świadczeń zdrowotnych w zakresie rozwoju Centralnego Rejestru Niespokrewnionych Dawców Szpików i Krwi Pępowinowej Poltransplant wydatkował w latach 2007-2010 (do 23 września) 8.881,0 tys. zł.

W 2009 r. i 2010 r. spadła o ponad połowę, w stosunku do 2008 r., liczba kontraktowanych przez Poltransplant procedur (z 5.785 w 2008 r. do 2.770 w 2009 r. i 2.000 w 2010 r.). Spowodowane to było poziomem przyznanych środków na ten cel oraz równoległym kontraktowaniem tych świadczeń przez Ministerstwo Zdrowia ze środków Programu Polgraft, mimo iż organizacja konkursu ofert na procedurę poszukiwania i doboru niespokrewnionych dawców szpiku i krwi pępowinowej oraz finansowanie tej procedury należy do zadań Poltransplantu stosownie do § 1 ust. 1 pkt 5 lit. b) statutu tej jednostki⁷.

W ocenie NIK, rozdzielenie kontraktowania tych świadczeń na dwa podmioty nie jest działaniem racjonalnym i przejrzystym, biorąc pod uwagę, że źródłem finansowania jest w obu przypadkach budżet państwa części 46.

Krytyczne uwagi NIK dotyczą realizacji umowy nr 5/II/2008 z dnia 29 stycznia 2008 r. zawartej z SP Centralnym Szpitalem Klinicznym w Warszawie na realizację w 2008 r. 300 procedur dotyczących świadczeń zdrowotnych w zakresie rozwoju Centralnego Rejestru Niespokrewnionych Dawców Szpiku i Krwi Pępowinowej. Umowa ta, obowiązująca do 31 grudnia 2008 r., przewidywała, iż podstawą wypłaty wynagrodzenia będzie faktura wystawiona przez zleceniobiorcę za dany miesiąc, do której załączone będą m.in. wyniki badań HLA ABDR wypisane dla każdego dawcy. Faktury, wraz z dokumentami za grudzień 2008 r., Szpital miał przekazać do Poltransplantu w terminie do 15 grudnia 2008 r., a Poltransplant wypłacić wynagrodzenie do 31 grudnia 2008 r.

⁶ SP CSK Nr 4 w Lublinie – faktura z 31.03.2008 r. na kwotę 7,0 tys. zł, SP CSK w Warszawie – faktura z 17.04.2008 r. na kwotę 10,7 tys. zł.

⁷ Statut nadany zarządzeniem Ministra Zdrowia z 2 lipca 2010 r. w sprawie Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego do Spraw Transplantacji Poltransplant (Dz.Urz.MZ. Nr 9, poz. 58).

Aneks nr 2⁸ z dnia 15 grudnia 2008 r. zwiększono ilość procedur do 747 (kwota 530.370,00 zł), a w jego § 2 zapisano, iż pełne wyniki badań HLA ABDR, wypisane dla każdego dawcy, zostaną dostarczone Zleceniodawcy do 30 kwietnia 2009 r.

Poltransplant wypłacił, w dniu 29 grudnia 2008 r., całość środków przewidzianych w umowie, w tym także za niepełne wykonane 200 procedur o wartości 142,0 tys. zł (brak pełnych wyników badań – HLA ABDR), co naruszało m.in. § 1 i § 3 ust. 5 zawartej umowy.

Szpital nie dotrzymał jednak terminu przewidzianego w aneksie nr 2. Pismem z dnia 11 maja 2009 r. zwrócił się z prośbą o przygotowanie stosownego aneksu przesuwającego termin dostarczenia pełnych wyników badań do 30 czerwca 2009 r. Aneks ten (nr 3) podpisano z datą wsteczną, tj. 30 kwietnia 2009 r.

Ponadto NIK negatywnie ocenia nie przeprowadzenie, w okresie od 2007 r. do chwili obecnej, żadnej kontroli realizacji umów o przekazanie środków publicznych na realizację świadczeń zdrowotnych w zakresie rozwoju Centralnego Rejestru Niespokrewnionych Dawców Szpiku i Krwi Pępowinowej⁹.

4. W okresie 2007-2010 Poltransplant, w wyniku przeprowadzanych konkursów ofert, zawierał umowy z czterema ośrodkami na realizację świadczenia zdrowotnego – poszukiwanie i dobór niespokrewnionych dawców szpiku. Całkowita wartość realizowanych umów w tym okresie (do końca września 2010 r.) wynosiła 17.046,0 tys. zł. Zadania doboru dawców, w okresie 2007-2010, zlecano 4 podmiotom.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż stosownie do art. 38 ust. 3 pkt 7 ustawy transplantacyjnej, to do Poltransplantu należy zadanie koordynacji poszukiwań niespokrewnionych dawców szpiku i to ta jednostka, w oparciu o merytoryczne przesłanki, powinna decydować o doborze ośrodka do poszukiwań i doboru dawców. Tymczasem, w badanym okresie, stosowano praktykę wskazywania przez ośrodki transplantacyjne wybranego ośrodka.

* * *

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli, działając na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o zwiększenie nadzoru nad realizacją umów o przekazanie środków publicznych na realizację świadczeń zdrowotnych w zakresie rozwoju

⁸ Aneks nr 1 z dnia 22 września 2008 r. zwiększono liczbę procedur oraz proporcjonalnie wynagrodzenia za te procedury.

⁹ Ogółem w okresie objętym kontrolą zakontraktowano 14.214 procedur na łączną kwotę 9.216,3 tys. zł.

Centralnego Rejestru Niepokrewnionych Dawców Szpiku i Krwi Pępowinowej oraz podjęcie kontroli w tym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia oczekuje od Pana Dyrektora, w terminie 14 dni, informacji o sposobie wykorzystania powyższych uwag i wniosków, bądź o działaniach podjętych na rzecz realizacji tych wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK Pan Dyrektor ma prawo zgłosić, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, umotywowane zastrzeżenia w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu, do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia Najwyższej Izby Kontroli.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały, o której mowa w art. 56 ust. 7 ustawy o NIK.